

Öster Malma 2020-03-23

Jakttidsöversyn 2019/2020 – remiss paket 2 (NV-08122-18)

Svenska jägareförbundet ("förbundet") har följande synpunkter på remitterat förslag.

Inledning och grundläggande principer

- Förbundet vill tydligt understryka att vi anser jakttider även fortsatt ska hanteras av våra folkvalda och beslutas i god demokratisk tradition av Regeringen. Förbundet avstyrker därför förslaget om att Naturvårdsverket skulle fastslå jakttiderna. Detta är olämpligt av flera skäl. Att besluta om jakttider är en delikat uppgift där samhällsnyttor och samhällsproblem ska avvägas mot etik och ekosystemtjänster. Dessa avvägningar bör ytterst göras av våra folkvalda.
- Förbundet vill särskilt sätta fokus på behovet av möjligheterna till god och beprövad viltvård. Jakttiderna på kråkfågel och trut i sin nuvarande omfattning är en förutsättning för detta och konsekvenserna av kortade jakttider blir otvivelaktigt en försämrad biologisk mångfald på sikt. Sveriges faunavård är ur ett internationellt perspektiv unik och något vi kan vara mycket stolta över. En av förutsättningarna för detta är jägarnas omfattande viltvård många decennier tillbaka. Att slå undan benen för denna viltvård genom att kraftigt inskränka möjligheterna till predator kontroll kan få allvarliga och stora effekter för såväl faunan som jägarnas vilja och möjligheter till viltvård.
- Förbundet vill särskilt påpeka att arbetet med en internationell förvaltningsplan för ejder är inlett och fullt finansierat. Det är därför både onödigt och orimligt att ta bort möjligheterna till jakt på guding.
- Förbundet vill särskilt framhålla att en utredning av möjligheterna till sommarjakt på morkulla genomförs. Förbundet delar Naturvårdsverkets tolkning vad gäller jaktens effekter och anser att sommarjakt borde vara möjlig utifrån en grundlig utredning och motivering.

Synpunkter på förslag till olika jakttider m.m.

3. Allmän jakttid, Sädgås

Naturvårdsverket väljer av försiktighetsskäl att föreslå ett totalstopp på sädgås för att slippa riskera att det tilldelade jaktuttaget från AEWA överskrider. Detta trots att antalet sädgäss i Sverige ökar under höst och vinter. Liggande förslag sänder märkliga signaler till svensk gåsförvaltning och de organisationer som idag bidrar till arbetet med AEWAs planer. I de områden där sädgåsjakten sker är sädgås, tillsammans med vitkindad gås, de absolut mest talrika gåsarerna. Om detta förslag träder i kraft kommer det innebära att resursen "gås jakt" mer eller mindre försvinner i delar av Skåne. Jägarna i detta område får då problem att urskilja de få lovliga gässen bland de stora flockarna av fredade arter. Gässen, i bred mening, går då från att betraktas som en möjlig jaktlig resurs till ett mer renodlat lantbruksproblem. Även om gässen fortfarande ger stora ekosystemtjänster för andra grupperingar av människor (Widemo m.fl. 2019) är denna glidning

Svenska Jägareförbundet

olycklig ur ett viltförvaltningsperspektiv. Detta förslag går stick i stäv med Naturvårdsverkets viltstrategi och skapar ytterligare spänningar i den sk storfågelproblematiken.

Jägarförbundet förstår och respekterar Naturvårdsverkets avsikt att inte gå emot avtalet inom AEWA. Men Förbundet anser att Naturvårdsverkets förslag är oproportionerligt utifrån gällande läge. Att utveckla adaptiva jakttider för gåsarter har pekats ut som ett verktyg för en Europeisk gåsförvaltning (Madsen m.fl. 2016). Att bibehålla en förkortad jakttid bör utesluta att Sveriges uttag riskerar att överskrida tilldelningen från AEWA och denna adaptiva lösning ligger också mer i linje med Naturvårdsverkets viltstrategi. Det bör förtydligas att i AEWAs plan beskrivs en svensk jakt som inte överskrider tilldelningen som hållbar.

Andelen ungfåglar bland skjutna gäss är hög (Madsen 2010) och högst andel återfinns i början av jaktsäsongen (Madsen m.fl. 2016). Genom att tidigarelägga jakttidsslut bör andelen vuxna fåglar som skjuts minska. Att minska andelen gamla individer bland de skjutna fåglarna är ett sätt att minska risken för överuttag. Överlevnaden hos äldre fåglar utgör stommen för gåspopulationernas möjlighet till tillväxt (t.ex. Koons m.fl. 2014).

Sädgässen anländer till Skåne allt senare under hösten (Nilsson 2017) med stor variation mellan åren. För att minska jakttrycket är det bästa med en tidigareläggning av jakttidsslut. Svenska Jägareförbundet föreslår därför att jakttiden avslutas 15 december för sädgås istället för 31 december, som varit gällande tills nu.

9 och 11. Allmän jakttid, Knipa, Storskrake och Vigg

Förbundet ser inget större behov av tidigarelagd jaktstart på dessa arter. Enskilda år kan ungfåglar riskera att inte vara fullt utvecklade vid jaktens start. Förbundet ser däremot, mot bakgrund av klimatförändringarna, ett behov av senarelagt jaktstut. Dessa fåglar är numera nåbara för svenska jägare även under februari månad och mot bakgrund av Viltstrategin och riktlinjerna för jakttidsprocessen anser förbundet att svenska jägare ska beredas möjlighet att skörda av denna resurs även i februari månad.

10. Allmän jakttid, Alfågel

Beståndet av alfågel som beskattats genom svensk jakt minskar och det finns anledningen att följa denna utveckling noga. Men trots snabb minskningstakt bedöms hela förvaltningsenheten inom AEWA överskrida 1 milj fåglar (Hearn m.fl. 2019) och skattningar av antalet övervintrande i Östersjön överskrider 300 000 fåglar enligt Naturvårdsverkets förslag. Den svenska skattade avskjutningen har inte överskridit 100 fåglar sedan 2009. Förbundet kan konstatera att förbjuda jakten endast är en politisk signal från Naturvårdsverket. De senaste åren har den skattade avskjutningen handlat om en handfull fåglar dvs lika många som fastnar i ett illa placerat fiskenät på ett dygn. Förbundet skulle ge Naturvårdsverket sitt fulla stöd om man satte in åtgärder som verkligen kunde hjälpa denna population genom t.ex. begränsa oljeutsläpp eller minska risker för felfångster i fiskeredskap. I Danmark skjuts 1000-2000 alfåglar per år, dvs ett uttag som är 100 ggr större än det svenska och från samma population, och denna jakt bedöms som hållbar (Kjær Christensen m.fl. 2019).

Jakten på alfågel i Sverige är liten om man räknar antalet skjutna fåglar. Men hos de få jägare som idag ägnar sig åt kustjakt anses alfågeln en del av ett kulturarv och en högt skattad ekosystemtjänst. Att i dagens läge välja att ta bort jakttiden på alfågel är inget annat än signalpolitik och långt ifrån en ekosystembaserad adaptiv förvaltning. Förbundet anser att dagens jakttid kan vara kvar och uppmanar Naturvårdsverket till krafttag för kartlägga den verkliga hotbilden och sätta in adekvata bevarandeåtgärder.

Svenska Jägareförbundet

12. Allmän jakttid, Ejder

Östersjöpopulationen av ejder bedöms av AEWA som jaktbar under förutsättning att det finns en internationell och adaptiv förvaltningsplan. Denna plan har ännu inte upprättats under AEWA, men är nu - bland annat efter påtryckningar från jaktorganisationer i Europa - prioriterad och arbetet med att utarbeta planen kommer att börja i april 2020. Från erfarenheter kring andra arter och arbetssättet inom andra AEWA-planer i kombination med Sveriges betydelse som värdland för den häckande populationen av ejder bedömer Jägareförbundet att den i framtiden tilldelade svenska tilldelningen (jaktkvoten) sannolikt kommer överstiga dagens avskjutning av arten. I och med att nästa MoP inom AEWA (där planerna beslutas) är 2021 och det är sannolikt omöjligt att en plan hinner bli färdig innan dess vilket att jakten stoppas i åtminstone 6 år (MoP 2025). Ett 6 års jaktstopp i avvaktan på en tilldelning som sannolikt är högre än dagens avskjutning är inte rimligt.

I Danmark skjuts årligen ca 25 000 ejderhanar dvs ca 10 ggr högre än det svenska uttaget idag. Den danska jakten skördar ur samma ejderpopulation som de svenska jägarna och man bedömer jakten i Danmark som hållbar (Kjær Christensen m.fl. 2019). I och med jakten bedöms hållbar har Danmark valt att fortsätta jakten under tiden som AEWAs förvaltningsplan tas fram (se t.ex. <https://www.jaegerforbundet.dk/om-dj/dj-medier/nyhedsarkiv/2020/jagttider-faglighed-og-internationale-aftaler>). Även i Finland kommer jakten på ejder fortsätta under framtagandet av förvaltningsplanen. Svenska Jägareförbundet anser att våra grannländers arbetssätt är mer balanserat och delar inte Naturvårdsverkets extrema försiktighetsprincip i denna fråga.

De flesta inventeringsprogram visar att ejdern i Östersjön är på stark tillbakagång, men från mycket höga nivåer (t ex Ekroos m.fl. 2012b; Wetlands International Database). Det finns en stor variation mellan områden, vissa områden visar t.o.m. ökande antal (Öst m.fl. 2016b). Sverige är det land som har de flesta häckande paren av ejder i Östersjöpopulationen medan vår jakt är mycket begränsad och skyndar inte på minskningen (Ottvall 2012).

Ejderpopulationer har visat sig tåla ett relativt högt jakttryck (Gilliland m.fl. 2009a, Gilliland m.fl. 2009b). Överlevnaden av vuxna ejderhonor är det som påverkar populationen mest (Ramula m.fl. 2018). Östersjöns ejderpopulation uppvisar en skev könskvot med ett kraftigt överskott av hanfåglar (Lehikoinen m.fl. 2008a). Den skeva könskvoten beror inte på att det föds fler hanar än honor (Lehikoinen m.fl. 2008b). Hög dödlighet hos vuxna honor via predation har identifierats som en viktig faktor för att förklara den skeva könskvoten (Ekroos m.fl. 2012a) och då är predation från havsörn på honor under häckning lokalt mycket hög (Öst m.fl. 2016a).

Svenska Jägareförbundet delar Naturvårdsverkets oro kring ejder och anser att jakten inte får utsätta denna population för biologiska risker. Förbundet ser gärna ett utökat engagemang för arten från Naturvårdsverket, nationellt och internationellt, och är berett att stödja myndigheten i ett sådant arbete.

Förbundet anser att jakten på ejder ska tillåtas fortsätta i Sverige – på samma sätt som sker i Danmark - under tiden då AEWAs förvaltningsplan tas fram. Förbundet anser därtill att jakttiden på ejderhonor ska utgå, så att endast jakt på ejderhanar förblir tillåten. Hos ejdern är hanar och honor lätta att skilja åt under senare hälften av hösten när jakten sker. Därför kan en riktad jakt efter ejderhanar bedrivas och ejderpopulationer har visat sig tåla ett relativt högt jakttryck (Gilliland mfl 2009a, Gilliland mfl 2009b). En fortsatt jakt som riktas mot hanar kommer sannolikt också främst skörda unga hanar vilket är den del av populationen som är mest neutral utifrån populationsdynamik. Jaktligt uttag ur populationer av långlivade fåglar, som ejder, har större sannolikhet att påverka populationen negativt om det slår riktat på vuxna fåglar (Madsen m.fl. 2016, Ramula m.fl. 2018). Ungfåglar av ejder är 2-3 gånger mer troliga som jaktbyte än vuxna fåglar (Joensen 1974).

Det finns inget idag som tyder på att en fortsatt svensk jakt på ejderhanar skulle påverka populationen negativt. EU har också valt att tillsvidare reservera sig mot ett jaktstopp av arten (Kjær Christensen m.fl. 2019). Att följa Danmarks exempel och fortsätta jakten på hanfåglar i avvaktan på

Svenska Jägareförbundet

den adaptiva förvaltningsplanen under AEWA är ett mer proportionerligt steg i denna process än ett absolut jaktstopp.

13. Allmän jakttid, Dalripa och Fjällripa

Förbundet ser positivt på förslaget att införa en geografiskt enhetlig jakttid för ripa, där den jakttid som idag gäller i Västerbotten och Norrbotten ovan lappmarksgränsen införs i hela jaktområdet. Det innebär en förlängning av jakttiden i delar av området, från 28(29) februari till 15 mars.

Det finns en mycket god marginal till häckningsstart enligt kunskapssammanställningen (kapitel 41 i förslaget), då de två arterna inte inleder häckningen förrän andra triaden i maj (dalripa) respektive första triaden i juni (fjällripa). Tidpunkten för det nuvarande jaktslutet är inte heller kopplad till häckningsstart, utan det nuvarande jaktslutet bestämdes för att minska risken för överbeskattning. Idag finns emellertid ett förvaltningssystem som hindrar överbeskattning i och med att ripjakten är en väl kontrollerad jakt. Det är det enda exemplet i Sverige med en adaptiv förvaltning av fågel, där jaktrycket styrs utifrån årliga inventeringar. Sedan 1992 har ripjakt dessutom bedrivits till och med 15 mars i merparten av Västerbotten och Norrbottens län, vilket innebär att denna jakttid redan provats utan några kända negativa konsekvenser.

Forskning kring ripjakt visar att jakttiden i sig är ett mindre bra verktyg för att styra jakten i dagens förvaltningssystem, utan att man istället kan begränsa jaktrycket per ytenhet i förhållande till inventeringsresultat (t.ex. Aanes m.fl. 2002, Willebrand m.fl. 2011). Styrningen sköts bäst på lokal nivå och anpassas till lokala förhållanden. Sentida studier av det norska systemet visar att trots risken för överuttag bedrivs jakten i de flesta områden, och under de flesta år, så att det inte påverkar populationen. Detta eftersom avskjutningen i genomsnitt uppgår till mindre än 10% av höstpopulationen, och bara i enstaka områden till mer än 15% (Breisjøberget 2018, Breisjøberget m.fl. 2018). Jaktryck under 15% kan betraktas som hållbara eftersom den mortalitet som orsakas av jakt är relativt låg och delvis kompenseras av minskad naturlig dödlighet (Sandercock m.fl. 2011). Enligt Naturvårdsverkets förslag är det genomsnittliga jaktuttaget i Sverige 5-10% på dalripa och väsentligt lägre på fjällripa. Därtill säkerställs en fortsatt hållbar jakt av invandring av ripor från kringliggande marker till områden där hård jakt ändå förekommit (Willebrand & Hörnell 2001, Ashmyr 2012, Hörnell-Willebrand m.fl. 2014).

15. Allmän jakttid, Orrtupp och Tjädertupp

Förbundet understryker sin positiva inställning till förslaget att senarelägga jaktslutet för orrtupp och tjädertupp i det norra området, från 31 januari till 15 februari. Detta eftersom både bästa tillgängliga kunskap från Sverige (kunskapssammanställningen, kapitel 41 i förslaget) och forskning visar att jakten, trots förlängningen, med god marginal kommer avslutas innan tjädernas spelperiod.

Tjäder och orre parar sig på spelplatser. En tid innan parningen börjar hanarna i ökande grad uppehålla sig på och kring spelplatserna. När honorna sedan ansluter är det ett mindre antal hanar, framför allt erfarna och dominanta tuppar, som parar sig med flera honor. Jakten bör därför avslutas innan de äldre hanarna börjar samlas på spelplatserna, eftersom de har stor betydelse för såväl den sociala dynamiken som reproduktionen.

Enligt kunskapssammanställningen (kapitel 41 i förslaget) inleds orrens häckning i Sverige den andra triaden i mars, medan tjädern inleder häckningen den tredje triaden i mars. För båda arterna representerar detta den tidpunkt då hanarna börjar tillbringa mer tid på spelplatser, samt utföra spelbeteenden. Honorna ansluter och parar sig i april-maj. Ett jaktslut 15 februari i norra området innebär därmed att jakten avslutas 3-5 veckor innan hanarna börjar öka sin aktivitet på spelplatserna. Därtill finns en extra säkerhetsmarginal i merparten av det norra området eftersom häckningsperioden definierats för Sverige som helhet, emedan häckning- och parningstoppen infaller några veckor senare i Norrland jämfört med Svealand och Götaland (kunskapssammanställningen, kapitel 41 i förslaget).

Svenska Jägareförbundet

Forskning utförd i sydöstra Norge visar också att det finns en god marginal mellan det föreslagna jaktslutet 15 februari och speltidens inledning. I studieområdet observeras enstaka spår av hanar som utför spelbeteenden från 15 februari, men dessa beteenden är inte begränsade till traditionella lekplatser och mer upprepade spelaktiviteter observeras från mitten av mars (Gjerde m.fl. 2000). Forskarna definierar perioden 12 mars – 5 april som tidig spelperiod, då tupparna gör oregelbundna besök på lekplatserna. Först därefter börjar hanarna spela mer intensivt och sista triaden i april ansluter honorna ansluter sig och parningen sker (Eliassen & Wegge 2007). Det är under den tidiga spelperioden som äldre hanar i högre grad börjar koncentreras till spelplatser och yngre hanar åtminstone delvis exkluderas från dessa (Gjerde & Wegge 1989).

I samma område i sydöstra Norge har forskarna dessutom konstaterat att tidpunkten för tjädernas och orrens häckning har varit rätt stabil de senaste 40 åren. Trots att vårens inträde tidigarelags med nära tre veckor har parningstoppen hos tjäder och orre tidigarelags bara 4-5 dagar, vilket kan indikera att fåglarna anpassar sig till sommarens inträde som också tidigarelags bara 4-5 dagar, snarare än till vårens inträde (Wegge & Rolstad 2017).

Utifrån en ren beskattningssynvinkel finns inte något hinder för utökad jakttid i Norrland eller Svealand. Stammarna för skogshönsen är stabila och populationsstorleken medger ett utökat uttag.

17. Allmän jakttid, Fasan

Förbundet vill uppmärksamma Naturvårdsverket på att Gotland saknas i beskrivningen över fasanens förekomst i Sverige. Vidare är förbundet tveksamma till den tidigarelagda jaktstarten. Förbundet ser gärna att jakttider samordnas mellan arter i syfte att göra regelverket enklare att förstå för jägarna. Det kan dock enskilda år finnas fasankycklingar som inte är fullt utvecklade vid föreslagen jaktstart.

18. Allmän jakttid, Morkulla

Naturvårdsverket konstaterar, helt riktigt, att det finns små om ens några strikt biologiska motiv mot sommarjakt på morkulla. Vidare konstateras också att man med strikta kontrollsystem och bestämmelser samt inskränkt höstjakt skulle kunna testa om sommarjakten är godtagbar gentemot Fågeldirektivet. Förbundet delar till fullo denna analys.

Mot bakgrund av Viltstrategin och de övergripande riktlinjerna för jaktidsprocessen ser därför Förbundet att detta bör tas vidare. Förbundet har respekt för att man i detta skede inte kan föreslå en jakttid direkt utan att ha ett kontrollsystem på plats. Detta skulle riskera att stjälpa hela processen och möjligheten till eventuell sommarjakt på morkulla. Förbundet anser dock att detta är en mycket angelägen fråga att driva vidare och utreda. Förbundets förslag är därför att Naturvårdsverket, i likhet med förslaget vad gäller ett antal däggdjursarter, utreder frågan vidare.

Det finns en utbredd önskan om sommarjakt på morkulla och innebär detta inskränkningar av höstjakten skulle en bred majoritet av jägarkåren acceptera detta.

19. Allmän jakttid, Havstrut, Gråtrut och Fiskmåås

Rödlisteklassning har använts som ett underlag för jakttider. Anledningen till att Verket valt detta beskrivs aldrig. Kopplingen mellan rödlisteklassning och populationens storlek är svag medan kopplingen mellan känslighet för jaktligt uttag och populationens storlek är mycket stark. Därför haltar rödlisteklassning avsevärt som underlag för jaktidsbeslut. I liggande förslag vill man ta bort jakttid på gråtrut (med populationsskattning på 61 000 par enligt förslaget) men bibehålla jakttiden på havstrut (8000 par). I den kommande rödlistan kan havstruten att få samma rödlisteklassning som gråtrut. Effekten blir då att man får bedriva jakt på den ovanliga arten (dvs havstrut) men inte den mer talrika arten (gråtruten) med samma rödlisteklassning. Det bör också nämnas att minskningen hos gråtrut är från extremt höga nivåer. Rödlisteklassningen tar normalt inte hänsyn till orsaken bakom minskningen. Minskningen hos gråtrut är troligen en effekt av att antropogena

Svenska Jägareförbundet

födoresurser, som öppna soptippar, har minskat (Ottosson m.fl. 2012). Den minskning som nu ligger till grund för rödlisteklassning kan därmed antas vara en återgång till mer naturgivna nivåer.

Trutar jagas oftast i anslutning till t.ex. soptippar för att minska olägenheter som skapas av fåglar. Denna jakt sker idag som vanligt jakt, men med liggande förslag ser Förbundet att denna avskjutning kommer fortsätta i form av skydds jakt och därmed minskar inte antalet skjutna gråtrutar nämnvärt.

Utöver jakt vid anläggningar jagas gråtruten främst i form av predator kontroll, dvs jakt på predatorer för att gynna andra känsligare arter (Widemo 2008). Trutar, inklusive gråtruten, är ofta en viktig predator på markhäckande fåglar och den bäst fungerande, och dokumenterade åtgärden, för att minska predationen från måsfåglar är avskjutning (Boothby m.fl. 2019) även om andra metoder också har testats (Ackerman m.fl. 2014, Boothby m.fl. 2019). Predation från måsfåglar kan begränsa andra markhäckande fåglar som t.ex. tärnors häckningsframgång (Hernandez-Matias m.fl. 2003, Ackerman m.fl. 2014). En förlorad jakttid innebär att vilt- och naturvårdare förlorar ett viktigt verktyg för att minska predationsrisk på mer känsliga arter

Förbundet anser att nuvarande jakttid på gråtrut, liksom för havstrut och fiskmås ska bestå.

22. Nötskrika

Den häckande populationen av nötskriker i Sverige skattas till ca 290 000 häckande par (Ottosson et.al. 2012) och inget tyder på att populationen minskar sedan denna skattning gjordes. Det skjuts ungefär 15 000 nötskriker i Sverige per år och jakten skördar därmed en mycket liten del av höstpopulationen i Sverige per år. Den period som i kunskapssammanställningen benämns som reproduktion är väldigt långvarig. Här bedömer Förbundet att Naturvårdsverket övertolkat den data SLU lagt fram. Enligt kunskapssammanställning påbörjas häckningen en bit in i mars. Förbundet anser att Naturvårdsverket bör ompröva 1 mars som slutligt datum och helst ser Förbundet att 31 mars består som slut för jakttiden.

23. Allmän jakttid, Kråka, Kaja och Skata

Skatan har föreslagits få ett tidigare jakttidsslut än kaja och kråka. Förbundet uppskattar SLU:s anslag att genom Artportalens stora mängder rapporter definiera reproduktionstiden för olika arter men anser att experterna bakom borde lagt större fokus på artvisa skillnader och avvägningar gällande ekologi. I metodbeskrivningen från SLU noterar Förbundet att "bobygge" används som kriterier för häckningssäsong. Skatan använder sina bon på ett annat sätt än kråka och kaja och kan bättra på sitt bo året runt vilket, trots författarnas ansträngningar att trunkera data, gör att detta kriterium slår snett för skata. Förbundet anser därför att man övertolkat skatans beteende i relation till de andra kråkfåglarna och att den kan behandlas lika som kråka och kaja i detta avseende.

Det moderna jordbrukslandskapet har tillgängliggjort fler födokällor för kråkfåglar vilket gynnat dessa i relation till andra rovfåglar (Manton mfl 2019). I just jordbrukslandskapet återfinns många fågelarter som är känsliga för bopredation och som det idag går väldigt dåligt för (Lindström mfl 2017). För många känsliga arter i dagens hårt drivna jordbrukslandskap saknas ofta de habitat som krävs för att skydda sig mot predatorer (Gamero mfl 2017)

Kråkfåglar är viktiga generalistpredatorer och deras predation kan slå hårt på känsligare arter (Côté & Sutherland 1997, Widemo 2008). Generösa möjligheter till att utföra predator kontroll kan vara avgörande för att uppnå mål inom viltförvaltning och naturvård särskilt när lämpligt habitat är begränsat (Côté & Sutherland 1997). I Sverige har kråkans predation på känsliga vadararter identifierats som ett problem i naturvården (Ottvall 2005, Ottvall 2016). Under senare år har populationerna av dessa vadararter vänt uppåt i särskilda områden på Öland där bevarandeinsatser inklusive betydande predator kontroll (Ottvall mfl 2019). Vid studier så har en effektiv predator kontroll visat sig ha positiva effekter på de arter som man vill gynna (t.ex. Sage&Aebischer 2017). Men intensiteten i predator kontroll är ofta den begränsande faktorn för att nå uppsatta mål inom viltförvaltning och naturvård (Widemo 2008, Sage mfl 2018).

Svenska Jägareförbundet

Naturvårdsverkets förslag till förkortad jakttid slår hårt mot de som bedriver predator kontroll i natur- eller viltvårdande syfte. Insatser sent på säsongen, så nära reproduktionen som etiskt är möjligt för den art man vill minska, är de som får störst effekt på den art man vill gynna (Tapper m.fl. 1991; 1996).

Förbundet önskar att främst kråkans eventuella reaktioner på ett förändrat klimat med mildare vintrar utreds vidare. Det är rimligt att tro att kråkan, åtminstone i södra delarna av landet, går från att vara en utpräglad flyttfågel till att faktiskt vara en stannfågel. Detta skulle då utesluta problematiken med att jaga när fågeln flyttar till häckningsplats.

Jakt på kråkfåglar är av yttersta vikt för viltvården. Förbundet inser att dagens jakttid för dessa arter i delar står i strid med Fågeldirektivet och dess tillhörande dokument. Det finns dock exempel med avsteg ifrån detta vad gäller andra arter runtom i Europa utan åtgärder från EU. Förbundet känner heller inte till att det framkommit några formella klagomål till EU – domstolen eller Kommissionen på våra jakttider för dessa arter.

Förbundet inser de etiska och juridiska problemen med att jaga under reproduktionstid. Definitionen av reproduktionstid är dock komplicerad och baseras alltid i slutändan på bedömningar. Det står utom allt tvivel att dagens jakttider inte innebär risk för att föräldrafåglar skjuts bort från nykläckta ungar. Detta skulle givetvis vara oacceptabelt och ingen jägare skulle med berätt mod göra detta.

I första hand anser förbundet att dagens jakttider ska kvarstå.

Förbundet föreslår att detta kompletteras med skydds jakt får bedrivas på enskilda initiativ för att tillgodose viltvården 16 april - 25 april i södra delen och 30 april - 10 maj i norra delen. Alternativt inför man möjligheten att jaga kråkfågel med hänsyn till viltvården året runt, i likhet med möjligheten att skjuta årsunge av rödräv.

I fallet kaja finns dessutom en problematik med stora kajflockar i städerna och tillhörande olägenheter. Dessutom upplever förbundet ett snabbt ökande problem med kajor för lantbruket. Att hålla efter bestånden försvåras om man minskar jakttiden. En bibehållen jakttid kommer minska behovet av skydds jakt.

24. Allmän jakttid, Råka

Skydds jakten på råkungar är ett exempel på när två förvaltningsmål kan gå hand i hand. Skydds jakten syftar dels till att minska olägenheter kopplat till överstora kolonier. Men jakten på råkungar levererar också stora kulturella värden, traditionen att äta råkungar är en stor ekosystemtjänst.

Jakten på råkungar är en gammal tradition i Skåne. Råkkolonierna vårdades förr ömt då råkungarna utgjorde ett välkommet proteintillskott under vårmånaderna. Idag är jakten och efterföljande middag mer av en traditionell högtid, att jämföra med kräfts kiva eller surströmmingsfest, samtidigt som den har en effekt som populationstillväxthämmande skydds jakt. Man är fortfarande mycket noga med inte göra för stora uttag av ungar för att säkerställa kolonins fortlevnad.

Ungar och vuxna fåglar är lätta skilja åt under perioden 10 maj-10 juni. Risken att föräldrarfåglar skjuts bort från ungar är minimal.

Förbundet finner inga biologiska eller etiska skäl att ta bort denna möjlighet till skydds jakt. Det är snarare så att man bör överväga möjligheten till en geografiskt utökad jakttid på råka, då arten finns i många län som idag inte har jakttid för arten. Detta kan även minska administrationen av skydds jaktansökningar.

Råkan orsakar även, periodvis under året, kraftiga störningar för människan i form av utebliven sömn. Denna period innefattar numera början/mitten av mars (beroende på vintern) till mitten på juni. Det är 3,5 månader som fastighetsägare påverkas starkt av råkorna och kommunjägare inte räcker till för att begränsa skadeverkningarna.

Svenska Jägareförbundet

Förbundet anser således att jakttiden på råka snarast bör utökas geografiskt än inskränkas.

25. Enkelbeckasin

Enkelbeckasinen är en fågel med kulturell särprägel i det sydsvenska våtmarkslandskapet. Då fågeln anses vara sällsynt läcker finns det intresse inom jägarkretsar att jaga dessa. Det är då främst jakt inom områden som är kustnära eller sjönära där markägarna på olika sätt hävdar strandängarna för att gynna Enkelbeckasinen habitat, något som många ej jaktbara och hotade arter kommer att dra nytta av. En morot till att fortsätta hävda strandängar är säkert möjligheten till en liten men speciell jakt på beckasinen.

28. Skydds jakt JF bilaga 4, punkt 13 och 14, Sädgås

Som Naturvårdsverket noterar under punkt 26.5, så finns ett behov av att samordna olika begrepp och definitioner i de olika skydds jaktbestämmelserna, vilket förbundet också påpekat tidigare. Om nya skydds jaktbestämmelser införs, är det därför viktigt att inte utöka komplexiteten av de olika villkoren för skydds jakt så tolkningsproblematiken ökar.

Förbundet ifrågasätter inte att skador på just morötter är högre vad gäller det ekonomiska värdet. Men Naturvårdsverket har inte redovisat hur mycket mindre avskjutningen skulle bli med en begränsning till morötter jämfört med om alla grödor omfattades. Det går således inte att bedöma om det syfte Naturvårdsverket vill uppnå, en mindre omfattande skydds jakt, jämfört med det begränsade jaktuttag som är möjligt.

Förbundet avstyrker därför förslaget att begränsa skydds jakten till endast morötter och förordar istället att i princip samma villkor som för övriga arter används, nämligen alla oskördade grödor.

34. Bilaga: Omstruktureringsförslag jaktförordning

Naturvårdsverket föreslår i 34.2 att jakttiderna i framtiden bör bestämmas av Naturvårdsverket. Som tidigare framförts avstyrker förbundet detta förslag och anser att det alltså bör vara regeringen i första hand som avgör dessa frågor. Som Naturvårdsverket själv resonerat kan man inte bestämma jakttiderna på strikt biologiska grunder utan viss hänsyn måste tas till etiska frågor och andra samhällsfrågor som skador osv. Endast våra folkvalda politiker bör ta sådana beslut.

Som Naturvårdsverket noterar under punkt 26.2 kräver också vissa ändringar eller tillägg i främst skydds jaktbestämmelserna att även andra ändringar görs i jaktförordningen. Eftersom inte Naturvårdsverket utan endast Regeringen kan ta beslut om att ändra jaktförordningen, krävs således under alla omständigheter ett regeringsbeslut. Av denna anledning är det därför lämpligare att regeringen får ta alla övergripande beslut som rör jakttiderna.

I övrigt i punkt 34.2 redogör Naturvårdsverket för olika möjligheter till att strukturera bestämmelserna om jakttider, hundanvändning, jakt under olika tider på dygnet. Förbundet anser frågan principiellt viktig och utgångspunkten bör vara att få till en överskådlig och pedagogisk reglering som var och en kan förstå utan större svårigheter. Idag är det ett problem med att framförallt jakttiderna regleras separat från hundanvändningen. Det hänvisningssystem som finns kan ibland förvilla och en annan lösning bör övervägas.

Förbundet har noterat Naturvårdsverkets preferens för alternativ 2 där man skulle samla alla olika bestämmelser som olika bilagor till jaktförordningen. Denna lösning är sannolikt ett steg i rätt riktning, men förbundet anser att även alternativ 3 – att samla alla bestämmelser per art – fortsatt bör övervägas.

Svenska Jägareförbundet

Referenser

- Aanes S, Engen S, Saether B-E, Willebrand T & Marcström V. 2002. Sustainable harvesting strategies of willow ptarmigan in a fluctuating environment. *Ecological Applications* 12: 281-290.
- Ackerman JT, Herzog MP, Hartman CA & Herring G. 2014. Forster's tern chick survival in response to a managed relocation of predatory California gulls. *Journal of Wildlife Management* 78: 818-829.
- Ashmyr L. 2012. Hunter dynamics in relation to willow grouse demography – Implications for management and interpretation of harvest data. Doktorsavhandling. Tromsø universitet.
- Breisjøberget JI. 2018. Hunting management of a red listed small game species on public land in Norway. Doktorsavhandling. Høgskolen i Innlandet.
- Breisjøberget JI, Odden M, Storaas T, Nilsen EB & Kvasnes MA. 2018. Harvesting a red-listed species: determinant factors for willow ptarmigan harvest rates, bag sizes, and hunting efforts in Norway. *European Journal of Wildlife Research* 64: 54.
- Boothby C, Redfern C & Schroeder J. 2019. An evaluation of canes as a management technique to reduce predation by gulls of ground-nesting seabirds. *Ibis* 161: 453-458.
- Côté IM & Sutherland WJ. 1997. The effectiveness of removing predators to protect bird populations. *Conservation Biology* 11: 395-405.
- Ekroos J, Öst M, Karell P, Jaatinen K & Kilpi M. 2012a. Philopatric predisposition to predation-induced ecological traps: habitat-dependent mortality of breeding eiders. *Oecologia* 170: 979-986.
- Ekroos J, Fox AD, Christensen TK, Petersen IK, Kilpi M, Jónsson E m.fl. 2012b. Declines amongst breeding eider *Somateria mollissima* numbers in the Baltic/Wadden Sea flyway. *Ornis Fennica* 89: 81-91.
- Eliassen S & Wegge P. 2007. Ranging behaviour of male capercaillie *Tetrao urogallus* outside the lekking ground in spring. *Journal of Avian Biology* 38: 37-43.
- Gamero, A., Brotons, L., Brunner, A., Foppen, R., Fornasari, L., Gregory, R. D., ... & Lehtikainen, A. (2017). Tracking progress toward EU biodiversity strategy targets: EU policy effects in preserving its common farmland birds. *Conservation Letters*, 10(4), 395-402.
- Gilliland SG, Gilchrist HG, Rockwell RF, Robertson GJ, Savard JPL, Merkel F & Mosbech A. 2009a. Evaluating the sustainability of harvest among northern common eiders *Somateria mollissima borealis* in Greenland and Canada. *Wildlife Biology* 15: 24-37.
- Gilliland SG & Robertson GJ. 2009b. Composition of eiders harvested in Newfoundland. *Northeastern Naturalist* 16: 501-519.
- Gjerde I & Wegge P. 1989. Spacing pattern, habitat use and survival of capercaillie in a fragmented winter habitat. *Ornis Scandinavica* 20: 219-225.
- Gjerde I, Wegge R & Rolstad J. 2000. Lost hotspots and passive female preference: the dynamic process of lek formation in capercaillie *Tetrao urogallus*. *Wildlife Biology* 6: 291-298.
- Hearn RD, Harrison AL & Cranswick PA. 2019. International single species action plan for the conservation of the long-tailed duck *Clangula hyemalis*, 2016–2025. AEWA technical series.
- Hernandez-Matias A, Jover L & Ruiz X. 2003. Predation on Common Tern eggs in relation to sub-colony size, nest aggregation and breeding synchrony. *Waterbirds* 26: 280-289.
- Hörnell-Willebrand M, Willebrand T & Smith AA. 2014. Seasonal movements and dispersal patterns: implications for recruitment and management of willow ptarmigan (*Lagopus lagopus*). *Journal of Wildlife Management* 78: 194–201.

Svenska Jägareförbundet

Joensen AH. 1974. Populations and shooting utilization of migratory ducks in Denmark, with particular reference to the eider duck (*Somateria mollissima*). Proceedings of the XIII international congress of Game Biologists pp: 252-261.

Kjær Christensen T, Madsen BO, Madsen J & Clausen P. 2019. Jagttidsrevision for udvalgte arter 2020. Opdatering af det biologiske grundlag for jagttider. Rapport. Institut for Bioscience. Nationalt Center for Miljø og Energi.

Koons DN, Rockwell RF & Aubry LM. 2014. Effects of exploitation on an overabundant species: the lesser snow goose predicament. *Journal of Animal Ecology* 83: 365-374.

Lindström, Å., Olsson, O., Smith, H. G., & Stjernman, M. (2017). What measures should be taken to improve conditions for Swedish Farmland Birds, as reflected in the Farmland Bird Index?. Utvärderingsrapport. Jordbruksverket, Jönköping, Sverige.

Lehikoinen A, Christensen TK, Öst M, Kilpi M, Saurola P & Vattulainen A. 2008a. Large-scale change in the sex ratio of a declining eider *Somateria mollissima* population. *Wildlife Biology* 14: 288-302.

Lehikoinen A, Öst M, Hollmén T & Kilpi M. 2008b. Does sex-specific duckling mortality contribute to male bias in adult common eiders. *The Condor* 110: 574-578.

Madsen J. 2010. Age bias in the bag of pink-footed geese *Anser brachyrhynchus*: influence of flocking behaviour on vulnerability. *European Journal of Wildlife Research* 56: 577-582.

Madsen J, Clausen KK, Christensen TK & Johnson FA. 2016. Regulation of the hunting season as a tool for adaptive harvest management – First results for pink-footed geese *Anser brachyrhynchus*. *Wildlife Biology* 22: 204-209.

Manton, M., Angelstam, P., & Naumov, V. (2019). Effects of Land Use Intensification on Avian Predator Assemblages: A Comparison of Landscapes with Different Histories in Northern Europe. *Diversity*, 11(5), 70.

Nilsson L. 2017. Changes in local distribution and numbers of staging and wintering Bean Geese *Anser fabalis* in Scania, south Sweden 1977/1978–2016/2017. *Ornis Svecica* 27: 110-120.

Ottosson U, Ottvall R., Green M, Gustafsson R, Haas F m.fl. 2012. Fåglarna i Sverige: antal och förekomst. Swedish Ornithological Society. Halmstad.

Ottvall, R. (2005). Boöverlevnad hos strandängshäckande vadare: den relativa betydelsen av predation och tramskador av betesdjur. *Ornis Svecica*, 15(2), 89-96.

Ottvall R. 2012. Ejderns och andra musselätande dykänders minskning i Östersjön. Statens Offentliga Utredningar, Rapport från Miljöforskningsberedningen.

Ottvall, R. (2016). Åtgärdsprogram för hotade vadare på strandängar, 2015–2019. Naturvårdsverket rapport 6680.

Ottvall R, Ulf, O., & Martin, G. (2019). Strandängsfåglar; Rapport från gemensamt delprogram täckande perioden 1988-2018. Rapport från Länsstyrelsen Skåne.

Ramula S, Öst M, Lindén A, Karell P & Kilpi M. 2018. Increased male bias in eider ducks can be explained by sex-specific survival of prime-age breeders. *PLoS One* 13: e0195415.

Sandercock BK, Nilsen EB, Brøseth H & Pedersen HC. 2011. Is hunting mortality additive or compensatory to natural mortality? Effects of experimental harvest on the survival and cause-specific mortality of willow ptarmigan. *Journal of Animal Ecology* 80: 244-258.

Sage, R. B., & Aebischer, N. J. (2017). Does best-practice crow *Corvus corone* and magpie *Pica pica* control on UK farmland improve nest success in hedgerow-nesting songbirds? A field experiment. *Wildlife Biology*, 2017(4).

Svenska Jägareförbundet

Sage, R. B., Turner, C. V., Woodburn, M. I., Hoodless, A. N., Draycott, R. A., & Sotherton, N. W. (2018). Predation of released pheasants *Phasianus colchicus* on lowland farmland in the UK and the effect of predator control. *European journal of wildlife research*, 64(2), 14.

Tapper SC, Brockless M & Potts GR. 1991. The effect of predator control on populations of grey partridge (*Perdix perdix*). In *Proceedings of the XXth Congress of the International Union of Game Biologists* (pp. 398-403). Hungary: Gödöllo.

Tapper SC, Potts GR & Brockless MH. 1996. The effect of an experimental reduction in predation pressure on the breeding success and population density of grey partridges *Perdix perdix*. *Journal of Applied Ecology* 33: 965-978.

Wegge P & Rolstad J. 2017. Climate change and bird reproduction: warmer springs benefit breeding success in boreal forest grouse. *Proceedings Royal Society B* 284: 20171528.

Widemo F. 2008. Predatorkontroll inom viltförvaltning och naturvård – En kunskapsöversikt över predationens betydelse och effekter av predatorkontroll. *Viltforum* 1/2008. Svenska Jägareförbundet.

Widemo F, Elmhagen B & Liljebäck N. 2019. Viltets ekosystemtjänster – En kunskapssammanställning till stöd för värdering och förvaltning. Rapport 6889. Naturvårdsverket.

Willebrand T & Hörnell M. 2001. Understanding the effects of harvesting willow ptarmigan *Lagopus lagopus* in Sweden. *Wildlife Biology* 7: 205-212.

Willebrand T, Hörnell-Willebrand M & Asmayhr L. 2011. Willow grouse bag size is more sensitive to variation in hunter effort than to variation in willow grouse density. *Oikos* 120: 1667-1673.

Öst M, Lehikoinen A, Poysa H & Linden A. 2016a. European ducks in a changing world: human impacts, population processes and species interactions. *Ornis Fennica* 93: 1-3.

Öst M, Ramula S, Lindén A, Karell P & Kilpi M. 2016b. Small-scale spatial and temporal variation in the demographic processes underlying the large-scale decline of eiders in the Baltic Sea. *Population Ecology* 58: 121-133.

FÖR SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Bo Sköld
Generalsekreterare

Daniel Ligne
Riksjaktvårdskonsulent